

Istoria trăită...

Mihail Ursachi

SOARTĂ DE ARCAȘ

ÎN LOC DE INTRODUCERE	3
VIN „ELIBERATORII“	7
RETRAGEREA „ELIBERATORILOR“	13
REFUGIUL	21
FORMAREA ORGANIZAȚIEI NAȚIONALE DIN	
BASARABIA „ARCAȘII LUI ȘTEFAN“	23
ÎN LAGĂRUL DE LA ÎNTA	29
Tesutul covoarelor în lagărele staliniste	36
Bărbatul iubit de fiica lui Stalin	41
La munci prin mlaștini și ghețării	43
Vecini de celulă cu mareșalul Antonescu	
și cu împăratul Mancuriei	45
Nici un film nu poate reda ororurile din minele siberiene	48
De la munca în mină la cea de topograf	51
Acasă, la cei dragi, pe câteva zile	54
Înapoi, la Nord, cu fratele Grigore	55
ANEXE	65
I. SOARTĂ DE ARCAȘ	65
Iarna libertății noastre	65
La 90 de ani, ar trebui să fie mijlocul vieții	71
Un arcaș la aniversare	76
„Și te sărut pe tine, Mamă“, acel copil al României Mari	83
Muzeul suferințelor noastre	90
Din lagărele comuniste	93
II. ORGANIZAȚII SOCIAL-POLITICE ȘI FORMAȚIUNI DE LUPTĂ	
ANTISOVIETICE	99
III. POEZII SCRISE DE VASILE BĂTRÂNAC, ANTON DAMAȘCANU,	
VASILE CVAȘNIUC	107

**La Editura Prut Internațional,
în colecția „Istoria trăită...“, au mai apărut:**

Ștefan TUDOR, *Răzvrățiți contra regimului*, 2005, 128 p.

Vlad GRECU, *O viziune din focarul conflictului de la Dubăsari*,
2005, 180 p.

În curs de apariție:

Ion M. OPREA, *Însemnări din Școala Tăcerii*

ÎN LOC DE INTRODUCERE

În această cărțuție, voi relata pe scurt fărâdelegile comuniștilor și minciunile slugoilor lor, care, fără pic de rușine, falsifică adevărul despre organizațiile de rezistență antisovietică din Basarabia (R.S.S.M.).

Nu demult am citit într-un ziar un articol semnat de tov. Piotr Șornikov, care se dă drept doctor în științe istorice. Articolul, intitulat „Ugolovnikov – v gheroi” („Criminali de drept comun trecuți în lista eroilor”), abundă în falsuri și afirmații jignitoare despre noi, participanții la rezistența anti-sovietică, pe când călăii noștri sunt lăudați.

Am 75 de ani. În liceu am învățat și eu istoria universală și cea a țării mele, România. Ce-i drept, nu am învățat istoria partidului bolșevic: în anii mei de școală aceasta nu prezenta vreun interes, iar mai târziu nu am avut nevoie de așa ceva, căci nu mi-am propus vreodată scopul să devin propagandist al regimului totalitar. Am fost – și o spun cu mândrie – unul dintre membrii organizației de rezistență antisovietică din Basarabia „Arcașii lui Ștefan”. Tov. P. Șornikov și alții de teapa lui știu prea bine că ocupanții bolșevici au arestat „floarea” Basarabiei: învățători, profesori, preoți, liceeni, țărani gospodari. După terminarea războiului ne-au mînat ca pe niște vite în Rusia sovietică, pentru a o ridica din ruine.

Genocidul moldovenilor și al altor popoare reocupate în 1944–1945 de către U.R.S.S. a fost bine gândit și realizat de KGB, MGB, GPU, USO... Vă întreb: aceste organe represive, reprezentanții lor și urmașii acestora și-au cerut iertare pentru fărâdelegile comise – de la mine, de la alții care au supraviețuit chinurilor sau de la rudele celor care zac în morminte comune împrăștiate în partea de nord a Rusiei?

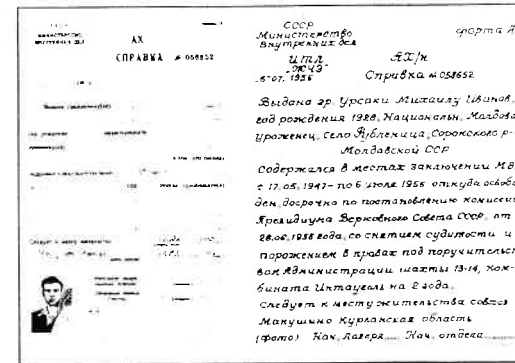
„Istoricul” P. Șornikov scrie în articolul menționat mai sus că noi am stat în lagăre „numai” câte 4–5 ani. Nu, tovarășe falsificator de istorie, noi am trăit în lagăre câte 10–12 ani, după care ne-am ales pe viață cu

stigmatul de „speșposelenți” („persoane special strămutate”), adică am devenit pe vecie deportați și întemnițați. De exemplu, pe mine mă trimiteau ca „speșposeleneț” în regiunea Kurgan din vestul Siberiei (vezi certificatul de eliberare din lagăr). Ca bun specialist ce eram, directorul și inginerul-șef ai minei de cărbune mi-au propus să rămân acolo, pe răspunderea administrației. Dar unii, ca Ion Coșcodan, din organizația „Armata Neagră”, și mulți alții din organizațiile de rezistență din Țările Baltice, din acea parte a Poloniei care după ocupația sovietică din 1939 s-a numit Ucraina de Vest, din alte republici și state rășluite de U.R.S.S. au rămas în lagăre până ce au ispășit câte 25 de ani de chinuri. Mulți nici până astăzi nu sunt reabilitați.

Voi, șornikovii, ne-ați dus cu forța în nordul Rusiei, în republici sau regiuni populate de noroade pe jumătate sălbătice, care până azi au ură pe ruși că i-au ocupat și i-au jefuit veacuri la rând. Ați încercat să-i „civilizați”, de fapt, rusificându-i, iar ei, după ce învață și devin specialiști, vă reproșează: „La ce dracu’ ați venit pe capul nostru? Noi am fi putut construi și fără voi mine de cărbune sau de gaze, ne-ar fi dus capul să le exploatăm. Aici sunt bogățiile pământului nostru, pe care voi ni le furați, lăsând pustietate și sărăcie. Voi ne furați blănurile cele mai scumpe din lume, peștele și icrele negre, care se servesc numai în restaurantele de lux din lume, la prețuri fantastice”.

Unii eschimoși aveau, până la instaurarea puterii bolșevicilor, câte 200–300 de reni. Comuniștii i-au băgat în kolhozuri și sovhozuri, iar orice revoltă a lor a fost înăbușită cu arma, cu o cruzime greu de închipuit.

Trăind printre eschimoși vreo 40 de ani, am început a cunoaște obiceiurile și limba lor. Inițial, ei credeau că sunt rus, fiindcă eram blond și vorbeam rusește fără accent. De aceea, la început, le era frică să-mi împărtășească istoria lor tragică. Dar și eu pe atunci evitam discuțiile pe teme politice, având experiența amară a lagărelor comuniste, unde fiecare al treilea era turnător al KGB. Printre eschimoși erau și oameni cu studii superioare, unii dețineau posturi înalte în capitala republicii lor. Încetul cu încetul, ei s-au obișnuit cu mine și eu cu dâșii. Discutam pe diferite teme. Peste un timp, observând că nu sunt sinceri cu mine până la capăt, am hotărât să le spun eu primul adevărul. Astfel, odată le-am mărturisit că nu sunt rus, ci moldovean, originar din cea mai frumoasă țară din lume, despre

Certificatul de eliberare din lagăr a lui Mihail Ursachi

care ei știau din ziare – „Țvetușceaia Moldavia”, adică „Moldova înfloritoare”. Cei care trăiau la oraș aveau posibilitatea de a gusta din bunătățile pământului moldav, căci ele ajungeau și pe acolo, dacă nu în magazine, atunci la piață. În cele din urmă, am devenit foarte buni prieteni,

încât petreceam împreună toate sărbătorile: cele oficiale, rusești, dar și cele naționale, ale lor. Eu trăiam de unul singur într-o baracă, nu eram căsătorit și mulți prieteni de-ai mei, de naționalitate komi sau neneți, se străduiau să-mi găsească mireasă încât am avut multe întâlniri cu fete din partea locului.

În sătucul nostru, numit *Shanghai*, în bordeie mizerabile făcute în pământ, trăiau soldați și ofițeri din armata lui Vlasov, care trecuseră de partea nemților. Aceștia au fost aduși cu forța din Germania și din alte țări ocupate de armata sovietică în 1944–1945. În Republica Komi ei aveau statutul de „speșposelenți”, deci, erau sortiți să piară în gerurile de aici. Trăiau în aceste bordeie claie peste grămadă, abia de se mai încălzeau la niște sobe de metal. Ei erau trimiși sub pază strașnică la construcția lagărelor, cazărnilor, caselor de locuit, școlilor...

Dar cred că e momentul să întrerup amintirile mele aici... Tov. „doctore în științe istorice”, din fericire, minciunile d-tale le cred numai cei de aceeași teapă, oameni ce ne urăsc națiunea, limba, istoria. Eu sunt nespus de bucuros pentru activitatea unor patrioți de ai noștri și sunt mândru de cei din municipiul Bălți, întruniți în „Uniunea corpului didactic”, care, după arestarea „Arcașilor lui Ștefan”, nu s-au temut să continue lupta pentru dreptate, pentru eliberarea noastră de sub cizma rusească. Dar, d-ta, tov. Șornikov, care ai alergie la tot ce e național, românesc-moldovenesc, ai putea scrie – doar te dai drept istoric rus – despre altă organizație de rezistență, constituită din ofițeri și soldați ruși, care exista tot la Bălți și se

numea „Uniunea Democratică a Libertății“ (în rusă – „Револуционерно-освободительный комитет народов России“. Istoria acestei organizații este lesne de găsit în arhivele Securității de Stat: dosarul nr. 0118218, anul 1948. De unde știi aceste amănunte? În lagăr l-am cunoscut pe unul dintre conducătorii acestei organizații, Nikolai Denisovici Postol, născut în regiunea Novosibirsk.

Nu am de gând să intru în polemici cu istorici alde Șornikov. Vreau doar să se știe că nu am fost bandiți, cum ne-au prezentat autoritățile sovietice atâția ani și, iată, unii păgâni mai continuă să ne prezinte la fel. Cei mai mulți dintre noi, nu mă tem s-o spun, au fost niște martiri, niște mucenici. Nu știu dacă istoria (viața) mea este cea mai edificatoare în acest sens, probabil că alții au avut parte de chinuri și mai groaznice. Dar să judece cititorul, istoria să ne judece...

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA
277012, str. Chișinău, str. Mitropolit
Bănulescu-Bodoni, 26
tel. 22-50-75

ПРОКУРАТУРА РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
277012, г. Кишинев, ул. Митрополит
Банулеску-Бодони, 26
тел. 22-50-75

CP.01.92 nr. 13-71/88
на № _____ от _____

СПРАВКА
о реабилитации

Дана о том, что Урсаки Михаил Иванович, 1928 года рождения, уроженец и житель с.Рубленица Сорокского района, репрессированный в 1947 г. судебными органами, - РЕАБИЛИТИРОВАН на основании Указа Президента СССР от 13 августа 1990 г. "О восстановлении прав всех жертв политических репрессий 20-50-х годов"

Прокурор Республики Молдова *[Signature]* Д.Х.Постован

VIN „ELIBERATORII”...

*Nici o țară în lume
nu se bucură de năvălitori;
așa s-a întâmplat și cu Basarabia
noastră în 1940.*

Sunt născut în 1928. Satul meu de baștină – Rublenița – se află la o depărtare de vreo 3,5 km de orașul Soroca. Acolo mi-am petrecut anii de copilărie. După ce am absolvit școala primară în Rublenița, împreună cu verișorul meu Condrea Ursachi, am intrat la Gimnaziul Industrial din Soroca. Mai tot timpul îl petreceam la Soroca. Locuiam împreună la căminul Liceului Tehnic-Agricol, beneficiam de înlesniri pentru că făceam parte din fanfara liceului. În iunie 1940, într-o sâmbătă, împreună cu Condrea, am venit acasă, la Rublenița, să luăm ceva produse alimentare pentru săptămâna viitoare. Duminică eram obligați să ne prezentăm la liceu, pentru a cânta în fanfara liceului. A doua zi, dis-de-dimineață, m-am sculat, m-am spălat, mi-am pregătit cele necesare de drum, am băut o căniță cu lapte și am ieșit afară să văd dacă nu vine Condrea. Părinții și frații încă dormeau. Îmi arunc ochii pe coasta dealului, unde ieri tot câmpul era plin de clăi de grâu, parcă erau plutoane de soldați aranjate în poziție de drepti. Lanul cu clăi venea de după deal, dinspre satul Cosăuți, așezat chiar pe malul Nistrului. Mă uit și văd numai o jumătate de lan cu clăi. M-am gândit că țărani au lucrat și noaptea, au cărat grâul acasă. Când mă uit mai atent, clăile parcă se mișcau. Da, se mișcau. Am intrat în casă și i-am spus tatei cele văzute. El zâmbi și îmi zice: „Du-te și-ți spală ochii“. Totuși, s-a îmbrăcat și a ieșit afară. A văzut și el că, de pe deal, clăile s-au deplasat undeva în vale. A sosit Condrea și îi spun și lui întâmplarea. Așa vorbind în trei, din vale, din grădini au apărut o mulțime de soldați și ofițeri înarmați, cu steluțe roșii în frunte. Tata, văzând că toată atenția noastră este ținută spre oaspeții nepoștiți, ne spuse că aceștia sunt ruși, armata lui Scaraoțchi. „Ce, nu v-ați

Mihail Ursachi

Condrea Ursachi

săturat de steluțele desenate pe gardul din Țekinovka, de peste Nistru, unde e mai scris «Trăiască Stalin»?«

Am pornit cu merindele pe jos spre Soroca. Vorbeam despre armata rusească, ce venise pe neașteptate în țara noastră. Ne gândeam: unde este paza de pe Nistru, de ce

n-au fost împușcături? Atunci am înțeles ce se întâmplase cu clăile. Soldații și ofițerii ruși înaintau ascunzându-se după snopi. După aceea se laudau că au fost întâmpinați cu flori, pâine și sare. Când au intrat în Basarabia, oamenii dormeau. Tot vorbind, nici n-am observat când am ajuns la liceu. Am luat instrumentele muzicale, ne-am aranjat câte opt în rând, au sosit și elevii mai mari din clasele superioare, premilitarii, și, cu cântec de marș, am pornit spre grădina publică a orașului. În vale ne-am întâlnit cu o mulțime de soldați și ofițeri ruși, toți înarmați, care trecuseră cu bărcile Nistrul pe la Țekinovka.

Am fost opriți de patrurile rusești. S-a apropiat un ofițer și a ordonat să ne întoarcem de unde am venit, dar fără muzică. Cu instrumentele muzicale în spate, ne-am pornit pe cărărușele cunoscute care duceau în deal spre liceul nostru. Lângă grădina publică era piața agricolă a orașului, unde oamenii din împrejurimi aduceau de cu seară marfa, pentru a o vinde. M-am dus cu Condrea în colțul grădinii publice. La o depărtare de vreo 40–50 m se afla clădirea Prefecturii orașului Soroca. Lângă ușă stăteau doi ofițeri cu arme automate, care păzeau comandamentul armatei. În piață se vindea vin din butoaie. Împrejur – numai soldați. Unii dintre ei erau chercheliți binișor. Mă gândeam cum se înțeleg țărani cu soldații ruși.

M-am apropiat de ei și aud că majoritatea soldaților vorbesc un grai moldovenesc stălcit. Se prea poate să fi fost soldați din Transnistria.

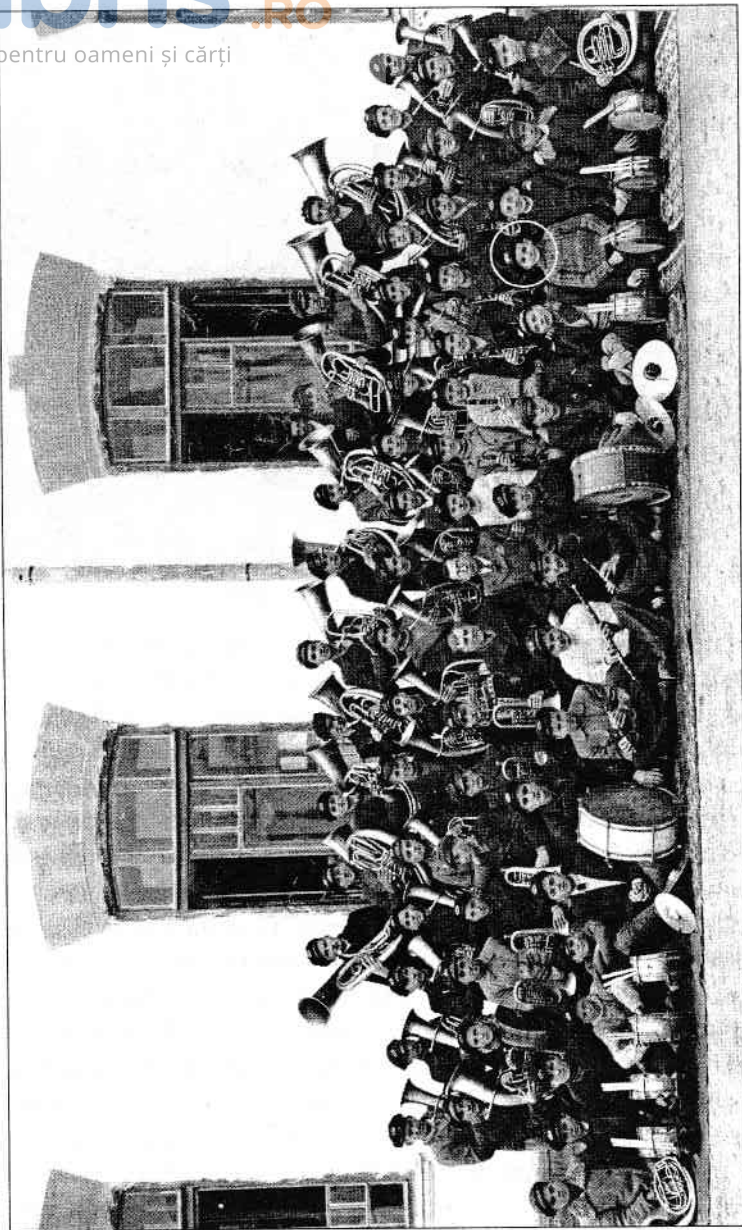
Am ajuns la clădirea liceului, am lăsat tobele și ne-am pornit pe jos la Rublenița. Se auzea undeva, departe, o fanfară militară. Când am ajuns acasă, l-am găsit pe tata trebaluind prin gospodărie. În casă, într-un ungher, ședea pe pat și plângea verișoara mea Lenuța, o fată de vreo 18 ani, fără

28 iunie 1940. Trupele sovietice trec Nistrul.

tată. Soldați beți intraseră în casa lor și s-au legat de ea. Mătușa Anica, auzind-o strigând, s-a năpustit cu un ciomag asupra soldaților, iar Lenuța s-a furișat și a fugit la noi. Tata i-a zis să-și ia din casă un țol și să se ducă în sarai, să se culce pe fân până când va însera, iar noaptea va veni în casă. Am ascuns-o pe Lenuța în sarai, am îmbucat ceva și m-am îndreptat spre casa lui Condrea. Apoi ne-am dus împreună la școala din sat, unde cânta fanfara. Acolo se adunase o mulțime de soldați, majoritatea erau beți. O mulțime de elevi, copii și învățători îi priveau cu gurile căscate. Erau și câțiva oameni în vârstă. Tineri nu erau. Ei se încuiau în casă ori lucrau în câmp. Soldații aveau adunare. Au vorbit rusește vreo oră și au plecat cu coloana spre satele Rublenița Nouă, Șolcani și Șeptelici. La marginea satului nostru, pe un deal, nu prea mare, coloana s-a oprit, soldații au instalat câteva mitraliere și au început să împuște undeva în vale. Ne-am urcat cu Condrea pe deal să vedem încotro împușcă soldații. Ei ținteau într-o unitate de artilerie română, care se înglodase în vale.

A doua zi dis-de-dimineață, pe neașteptate, ne pomenim în casă cu niște rude din satul Șolcani – mătușa Nadejda și verișoara Agafia, care

*Fanfara Liceului Tehnic-Agricol și a Liceului Industrial din Soroca. Anul 1943.
Printre muzicanți – autorul Mihail Ursachi.*

ne povesteau cu lacrimi în ochi că moșul Lisuță, fratele mamei, a fost împușcat de soldații ruși în fața casei. Ele au venit la noi prin pădure, cu frica în spate. (Soldații rar când intrau în pădure.) Armata rusă s-a dus mai departe spre Prut, iar peste un timp, în satul nostru au fost arestați fostul primar Petrea Deșanu, primarul în exercițiu Ion Guțu, secretarul primăriei Ștefan Chiroșca, jandarmii care erau născuți în sat, precum și alte persoane. Așa au procedat comuniștii în toate localitățile până la Prut.